

การพัฒนานักศึกษาโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน

รายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

พัชรี ภาวะไข พย.ม.*

สวคนธ์ กุรัตน พย.ม.*
กิตติศักดิ์ ไกรจันทร์ พย.ม.*

ณัฐพร คำศิริรักษ์ วท.ม.**
ชนิษฐา เจริญพันธ์ กศ.ม.***

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักศึกษาโดยการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน รายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ประชากรในการศึกษา คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 30 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 180 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 2 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนมกราคม 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน แนวคำถามการสนทนากลุ่ม แบบประเมินทักษะการใช้ผลการวิจัย แบบทดสอบ และแบบถอดบทเรียนหลังทำกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาลายละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีผลการสอบผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 60 ขึ้นไป) จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 84.4 นักศึกษาทุกคนมีทักษะการใช้ผลการวิจัยผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 80 ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 100 และนักศึกษาได้เรียนรู้งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม เช่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 3อ 2ส กระบวนการเสริมพลังในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ได้เรียนรู้กระบวนการวิจัย การวิเคราะห์บทความวิจัย ทำให้สามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลได้

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนานักศึกษาด้วยการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานทำให้เกิดผลลัพธ์แก่ผู้เรียนในด้านความรู้การสร้างเสริมสุขภาพ และทักษะการใช้ผลการวิจัย

คำสำคัญ : การพัฒนานักศึกษา การสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน วิชาการสร้างเสริมสุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างเสริมสุขภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสุขภาพของประชาชน พยาบาลเป็นบุคลากรสุขภาพที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน องค์การอนามัยโลกได้กำหนดนิยามไว้ว่า “เป็นกระบวนการทำให้ประชาชนมีศักยภาพ มีอำนาจมากขึ้นในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองและในการทำให้สุขภาพของตนเองดีขึ้น” พยาบาลเป็นบุคลากรทางสุขภาพที่ทำงานใกล้ชิดกับผู้รับบริการ จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพ ต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีเจตคติ

ที่ดีต่อการสร้างเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเสริมสุขภาพวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่ร่างกายมีการเจริญเต็มที่ เป็นวัยแห่งการทำงาน มีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างจากวัยอื่นๆ การที่พยาบาลจะสามารถดูแลสุขภาพบุคคลวัยผู้ใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพเป็นอย่างดี เพื่อสามารถส่งเสริมให้บุคคลวัยผู้ใหญ่มีสุขภาพแข็งแรงและดูแลสุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม² การจัดการศึกษาสำหรับพยาบาลในระดับปริญญาตรี ต้องมุ่งเน้นการใช้การพยาบาลแบบองค์รวม การดูแลแบบเอื้ออาทร และการ

*พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

** วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

***การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค บำบัดรักษา และฟื้นฟูสภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพบนพื้นฐานของสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย³ การสอนแบบใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-based learning; RBL) เป็นวิธีการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกระบวนการนำความรู้จากการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือนำความรู้จากการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติ (Research utilization)⁴ ส่งผลให้นักศึกษามีวิจักษณ์ญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์องค์ความรู้ และทำให้เกิดผลลัพธ์แก่นักศึกษาในด้านทักษะการทํารววิจัย⁵ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ให้องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการทํารววิจัย การเผยแพร่ผลงานวิจัย และการนำผลงานวิจัยไปใช้ เพื่อประโยชน์ต่อการพยาบาลและสุขภาพของประชาชน⁶ จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาพยาบาลศาสตร์ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ⁷ พบว่า มีการจัดการศึกษาในด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถส่วนบุคคล นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการสร้างเสริมสุขภาพ ในด้านการปฏิบัติกิจกรรมด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน จะทำให้นักศึกษาได้มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัย การประยุกต์ใช้ความรู้ก่อนที่จะนำความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ได้นำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมาใช้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และบรรลุผลการเรียนรู้ (Learning outcome) ในภาคทฤษฎี 5 ด้าน คือ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ⁸ ทั้งนี้การให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการวิจัย เป็นการสร้างนักวิจัยซึ่งจะได้บุคลากรที่มีสมรรถนะที่สำคัญ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา สามารถแก้ปัญหาได้ เป็นผู้ที่มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจักษณ์ญาณ มีความสามารถในการ

จัดการข้อมูลที่หลากหลาย⁹ ซึ่งในการวิจัยนี้ใช้รูปแบบการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลการเรียนของนักศึกษาด้านความรู้และทักษะทางปัญญา การสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ หัวข้อการสร้างเสริมสุขภาพวัยผู้ใหญ่ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้ผลการวิจัยในการเรียนรู้สังเคราะห์งานวิจัย เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการวิจัย ได้ความรู้ตามเนื้อหาสาระที่สอนไปพร้อมกัน เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าไปสู่การทํารววิจัยเผยแพร่วิจัยหรือใช้ผลการวิจัยในการปฏิบัติได้^{10,11} การสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในด้านบวก ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ใหม่เป็นสิ่งที่ท้าทาย เป็นการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและทันสมัย^{12,13} จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า ช่วยฝึกให้ผู้เรียนตั้งปัญหาและหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ ฝึกทักษะวิจัยให้แก่ผู้เรียน นักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้พื้นฐานทางการวิจัย ทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการวิจัย และคุณลักษณะของนักวิจัยสูงขึ้น¹⁴ พฤติกรรมนักศึกษาด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติและความพึงพอใจในการเรียนรู้งานสุศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพสูงขึ้น¹⁵ การสร้างเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพ การศึกษาในนิสิตพยาบาลศาสตร์สูงขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านการพยาบาลที่ควรจัดให้เชื่อมโยงกับการวิจัยและการปฏิบัติการทางการพยาบาลอันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้การวิจัยเป็นฐานหรือนำความรู้จากการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล¹⁰ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเป็นฐาน จัดเป็นวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student center) และเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ช่วยให้ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ช่วยพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการคิด การเฝ้ารู้และการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น

คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนา นักศึกษาให้สามารถใช้ผลการวิจัย มีการสืบค้นและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระที่เรียนร่วมกับการฝึก

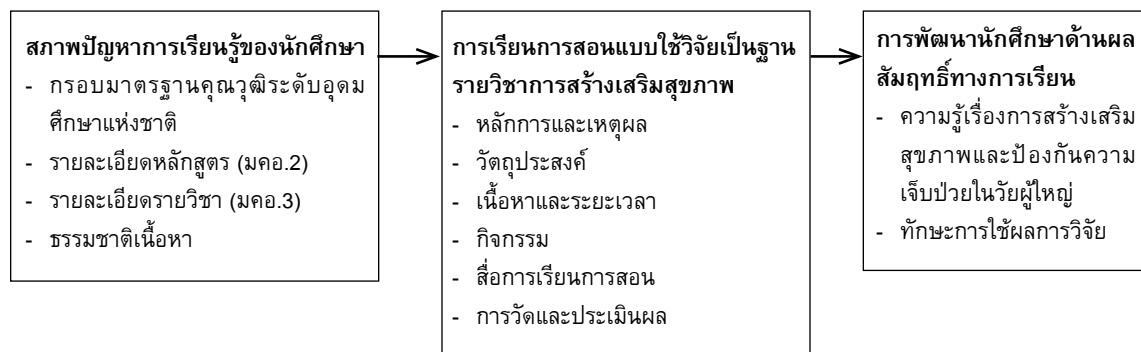
ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็น เช่น ทักษะการอ่านงานวิจัย การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย การนำเสนอสาระของงานวิจัยอย่างเชื่อมโยงกับสาระที่กำลังเรียนรู้ จะเป็นวิธีการช่วยให้นักศึกษาได้ความรู้จากการศึกษางานวิจัย เห็นความสำคัญของการอ่านงานวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันความเจ็บป่วยในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินว่าการพัฒนานักศึกษาโดยการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ มีทักษะการ

ใช้ผลการวิจัย ในรายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพอย่างไร โดยเลือกใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะของนักศึกษาด้านการใช้ผลการวิจัย ในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน รายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิจัยเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 30 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 180 คน แบ่งเป็นห้องเรียนละ 90 คน ที่เรียนภาคทฤษฎีรายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ (Health Promotion) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม ใช้เวลาเรียนห้องเรียนละ 4 ชั่วโมง เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนมกราคม 2557 2) อาจารย์พยาบาลที่สอนในหัวข้อการสร้าง

เสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ระดับชั้นปี 2) คู่มือการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วยรายละเอียดรายวิชา (มคอ.3) วัตถุประสงค์ เนื้อหาการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม ระยะเวลาการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน สื่อการเรียนการสอน และแบบประเมินผล 3) แนวคำถามการสนทนากลุ่ม ลักษณะคำถามประกอบด้วยความคิดเห็นและความรู้สึกต่อรูปแบบการสอน วิธีการสอน เนื้อหา และสื่อการเรียนการสอน แนวคิดทฤษฎีที่ได้จาก

การเรียนรู้การสอน ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จุดเด่นและจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอน ความสอดคล้องกับความต้องการความคาดหวังของผู้เรียน สิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่เพิ่มเติม การช่วยเสริมสร้างให้มีสมรรถนะในการส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น สิ่งที่น่าไปใช้ได้จริง ความเหมาะสมของการวัดและประเมินผลผลการเรียนการสอน 4) แบบทดสอบการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม จำนวน 30 ข้อ ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัยที่วัดความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยของบุคคลวัยผู้ใหญ่ สุขภาวะและปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาวะของบุคคลวัยผู้ใหญ่ การคัดกรอง ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อย และการใช้กระบวนการพยาบาลในการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่ 5) แบบประเมินทักษะการใช้ผลการวิจัยรายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ ลักษณะแบบประเมินประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับผลการเรียนรู้จากการนำผลการวิจัยไปใช้ จำนวน 5 ข้อ 6) แบบบันทึกผลการเรียนรู้โดยผู้สอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด ประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของการเรียน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลบรรยากาศระหว่างการเรียนรู้ ปัญหาในการเรียนรู้ ข้อคิดเห็นและการนำไปใช้ประโยชน์ 7) แบบถอดบทเรียนหลังทำกิจกรรม (After action review; AAR) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับประเด็นเรียนรู้สาระของเนื้อหาวิชา ประเด็นเรียนรู้กระบวนการ จุดเด่น จุดด้อย ความประทับใจ และประเด็นการนำไปพัฒนาการเรียนครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากการผ่านการรับรอง และอนุมัติให้เข้าทำการศึกษาวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ ของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามแล้ว ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การทำความเข้าใจกับสถานการณ์ ปัญหาการเรียนรู้ของนักศึกษา ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการใช้ผลการวิจัย จากข้อมูลในปีการศึกษาที่ผ่านมา

โดยศึกษาคำอธิบายรายวิชา รวบรวมข้อมูลผลการเรียนการสอนปีที่ผ่านมาและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำการประชุมอาจารย์ผู้สอนในหัวข้อที่กำหนด เอกสารประกอบด้วย 1) เอกสารเป็นทางการ ได้แก่ มคอ. 2 และ มคอ. 3 2) เอกสารกึ่งทางการ ได้แก่ แผนการสอน ประจำบท ใบบาง และบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพวัยผู้ใหญ่ และ 3) เอกสารไม่เป็นทางการ ได้แก่ บันทึกการสอน รายงานที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 ขั้นตอนปฏิบัติการ เก็บข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม 2556 ถึงเดือนมกราคม 2557 ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 1) เตรียมความพร้อมอาจารย์ผู้สอนด้านเนื้อหาวิชาสร้างเสริมสุขภาพวัยผู้ใหญ่และการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแนวทางในการทำวิจัย และนำมากำหนดแนวทางในการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน รูปแบบผู้เรียนใช้ผลการวิจัย 2) วางแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์รายวิชา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในบทบาทผู้สอน เพื่อพัฒนานักศึกษาด้านความรู้และทักษะการใช้ผลการวิจัย 3) การนำแผนการสอนไปปฏิบัติ ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด

ระยะที่ 3 ประเมินผลการเรียนการสอน โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจดบันทึก การประเมินทักษะการใช้ผลการวิจัย การสอบ การถอดบทเรียน และการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ระยะที่ 4 นำผลการประเมินมาพิจารณาและทำการปรับปรุงการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน โดยปรับรูปแบบกิจกรรม ระยะเวลา สื่อการสอน รายละเอียดเนื้อหา และแบบประเมินผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับรูปแบบการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป คะแนนสอบ คะแนนทักษะการใช้ผลการวิจัย นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองเชิงจริยธรรมจากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ซึ่งกระทำโดยให้การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีการขออนุญาตใช้เทปบันทึกขณะสนทนากลุ่ม การสนทนากลุ่มเป็นแบบแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ การนำเสนอข้อมูลกระทำในภาพรวมโดยไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งมีการลบและทำลายข้อมูลจากเทปบันทึกเมื่อสรุปผลการวิจัยแล้ว

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ประชากรในการศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 30 จำนวน 180 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.4 อายุระหว่าง 19-21 ปี อายุเฉลี่ย 20.12 ปี คะแนนเฉลี่ยสะสมชั้นปีที่ 2 เท่ากับ 3.23

2. ความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่ และทักษะการใช้ผลการวิจัยในการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่ หลังการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า นักศึกษามีผลการสอบหัวข้อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 84.4 นักศึกษาได้เรียนรู้สาระเนื้อหาของงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม โดยเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลได้เรียนรู้กระบวนการวิจัย การตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์บทความวิจัย ทำให้สามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลและนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ดังข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการถอดบทเรียน ดังนี้ “เป็นการเรียนรู้สาระเนื้อหาของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคของบุคคล เกิดการเรียนรู้และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้” “การเรียนรู้เกี่ยวกับกา

สร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวมคือ ดูแลทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ” “ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้นำความรู้ที่มีไปแนะนำบุคคลอื่นๆ” “การจัดทำโปรแกรมการเรียนรู้การดูแลตนเอง โดยใช้ทฤษฎีของการดูแลตนเองของโอเร็ม โดยมีการเสริมแรงและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง” “ใช้แนวคิดการเสริมแรงการกำกับตนเอง การเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม องค์ประกอบด้านระบบสาธารณสุข การป้องกันการเจ็บป่วย การวิเคราะห์องค์ประกอบงานวิจัยในการเรียนการสอนแบบผู้เรียนใช้ผลการวิจัย” “โปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง สามารถทำให้คะแนนพฤติกรรมการจัดการตนเองเพิ่มขึ้น โดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง และกระบวนการเสริมแรงทำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้” “เป็นการเรียนรู้สาระเนื้อหาของงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคของบุคคล ทำให้ได้รับทราบผลการวิจัย เกิดการเรียนรู้และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้” “ควรมีบทบาทความมั่นใจในตนเองมาใช้ให้ผู้ป่วยได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยเน้นที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าการชี้แนะ” “การเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยของบุคคลวัยผู้ใหญ่แบบองค์รวม โดยจะดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมคือ ดูแลทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม รวมถึงจิตวิญญาณ เน้นที่กิจกรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพประกอบไปด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ การให้ความรู้ การขับเคลื่อน การรณรงค์ และการปฏิบัติอย่างยั่งยืน” “ศึกษาวิจัยผลของโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเองต่อพฤติกรรมการจัดการตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ใช้อินซูลิน” “การเรียนรู้ในส่วนทฤษฎีการสร้างเสริมสุขภาพเน้นให้เห็นถึงวิธีการสร้างเสริมและป้องกันสุขภาพแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ในส่วนการเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย ให้สังเคราะห์ผลการวิจัยที่ทำว่าสามารถนำไปป้องกันและสร้างเสริมสุขภาพอย่างไร”

2.2 ทักษะการใช้ผลการวิจัยเพิ่มขึ้น หลังการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า นักศึกษาทุกคนมีคะแนนประเมินทักษะการใช้ผลการวิจัยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการสนทนากลุ่มและถอดบทเรียนสรุปได้ดังนี้

นักศึกษาได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ผลการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคของบุคคลด้วยผู้ใหญ่ตั้งข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการถอดบทเรียนดังนี้ “การสอนโดยใช้งานวิจัยเป็นพื้นฐาน เป็นการสอนแบบใหม่ ทำให้นักศึกษาได้สืบค้น คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น” “เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ผลการวิจัยว่าเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ” “ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษามองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของงานวิจัย” “เป็นการเรียนการสอนที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ ช่วยบูรณาการทักษะการคิด และเปิดเสรีทางความคิด” “มีการสืบค้นการแสดงความคิดเห็น โดยใช้กระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีม” “ได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ ทำให้เห็นมุมมองต่าง ๆ สามารถเปิดมุมมองใหม่ ๆ เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ” “เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยวิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัย การระดมความคิด ทำงานร่วมกัน”

การอภิปรายผล

การพัฒนานักศึกษา โดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน รายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า นักศึกษาได้เรียนรู้สาระเนื้อหาของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ มีความเข้าใจในงานวิจัยมากขึ้น เป็นการสอนแบบใหม่ มีการสืบค้น คิดวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ทำให้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลได้ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การที่นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระโดยการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นผลมาจากกระบวนการเรียนการสอนที่

นักศึกษาได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลวิจัย มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม ตลอดจนได้รับการสะท้อนคิดผลการเรียนรู้จากอาจารย์ผู้สอน และเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น เป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักศึกษา สนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการประเมินผล สอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยในงานสุศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า พฤติกรรม นักศึกษาด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติและความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสูงกว่าก่อนการเรียน¹⁵ การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความรู้พื้นฐานทางการวิจัย ทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการวิจัย และคุณลักษณะของนักวิจัยสูงขึ้น¹⁴ การให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการวิจัย เป็นการสร้างนักวิจัย ซึ่งจะได้บุคลากรที่มีสมรรถนะที่สำคัญ เป็นผู้สร้างนวัตกรรม เป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจในปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ เป็นผู้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และมีความสามารถในการจัดการกับข้อมูลที่มากมายที่อยู่ในรูปแบบที่หลากหลาย⁹ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานในการปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพโดยใช้วิจัยเป็นฐานสูงกว่าก่อนการเรียน¹⁰ การวิจัยการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานไปปฏิบัติ สมรรถนะของนักศึกษา ก่อนและหลังจัดการเรียนการสอน พบว่า ทักษะของนักศึกษาในการประเมินการนำเสนอผลงานทางวาจาและนำเสนอผลงานแบบโปสเตอร์แตกต่างกันก่อนและหลังเรียน คะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับดี⁵

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรจัดการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การสร้างเสริมสุขภาพ และมีทักษะการนำผลการวิจัยมาพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมทางการพยาบาลต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานและการสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ (Reflective thinking) รายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพและรายวิชาอื่นๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร.นฤมล เอนกวิทย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่ได้อนุมัติให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์สกลสรเสนา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบการเขียนบทคัดย่อ (Abstract) ขอขอบคุณคณาจารย์กลุ่มวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน รวมทั้งนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 30 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. Ottawa charter for health promotion. Geneva: WHO; 1986.
2. ศิริพร ชัมภลิต และจุฬาลักษณ์ บารมี, บรรณาธิการ. คู่มือการสอนการสร้างเสริมสุขภาพในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. ขอนแก่น: แผนงานพัฒนาเครือข่ายพยาบาลศาสตร์เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ (พย.สส.) ระยะที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2555.
3. กลุ่มวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. คู่มือการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552. มปท: วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข; 2555.
4. ยุติ วิทย์พันธ์. นวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน สร้างเสริมสุขภาพชุมชน: การประเมินความจำเป็นด้านการสร้างเสริมสุขภาพ. วารสารพยาบาลสาธารณสุข 2552; 23(3): 78-94.
5. นิทรา กิจธีระวุฒิมัง และอรรณณ แซ่ตัน. การประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการวิจัยทางสาธารณสุข. วารสารพยาบาลสาธารณสุข 2556; 27(2): 81-95.

6. สภาการพยาบาล. แผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559). นนทบุรี: สภาการพยาบาล; 2555.
7. ศิริพร ชัมภลิต จุฬาลักษณ์ บารมี ปฤศนา ภูวนันท์ และคณะ. การวิเคราะห์หลักสูตรสาขาพยาบาลศาสตร์ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2549.
8. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: สำนักงาน; 2552.
9. ไพศาล สุวรรณน้อย. การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน: การพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยวิจัย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2549; 29 (3-4) : 16-26.
10. ยุติ วิทย์พันธ์. ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานต่อการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพ : การศึกษาในนิสิตพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ 2553; 5(2): 154-161.
11. ปาริชาติ เทพพิทักษ์, สุนทรา โตบัว. การพัฒนาระบบประเมินการเรียนการสอนภาคปฏิบัติทางการพยาบาลตาม แนวคิดการประเมินที่ใช้ทฤษฎีเป็นฐาน. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ 2557; 32 (4): 190-199.
12. Jiang F, Roberts PJ. An investigation of the impact of research-led education on student learning and understandings of research. Journal of University Teaching & Learning Practice 2011; 8(2): 1-14.
13. Hassan H. Applying research-based learning in medical education through the route of special study modules: notes from the UK. Sa-Educ Journal 2013; 10(1): 1-26.
14. จุฬา ธรรมชาติ. การวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา. สงขลานครินทร์ 2555; 18(1): 183-214.
15. พรณิ บัญชรหัตถกิจ. การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยในงานสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2555; 5(1): 97-105.

The Development of Organizing Research-Based Learning in the Health Promotion Course, Srimahasarakham Nursing College

Patcharee Parakho M.N.S.*

Suwakon Kurat M.N.S.*

Natapon Kumsiriruk M.Sc.**

Kittisak Kraichan M.N.S.*

Khanitha Charoenpan M.Ed. ***

Abstract

The classroom action research aimed to develop knowledge of adult health promotion and research utilization skills based on organizing research-based learning in the Health promotion course in Srimahasarakham Nursing College. The population comprised 180 students in the 30th class, the second semester of the academic year 2013 from October 2013 to January 2014, and 2 instructors. The instruments used in the research consisted of RBL handbook, a focus group, an evaluation form for research utilization, a test, and after action review (AAR). The analysis employed percentage, mean, and content analysis. The results are concluded as follows:

The students' learning achievements of organizing research-based learning revealed: 1) 152 students or (84.4%) had their scores pass the criterion (60% and above); 2) 180 students or (100%) had their 5 domains of research utilization skills scores pass the criterion (80% and above); and 3) it was learning about research relating to holistic health promotion and prevention of diseases of adults emphasizing behavioral adjustment of individuals such as health behavior changing program and the process of empowerment on health behavior changes; the students learned the research process, and analysis of research articles and therefore they were able to apply the knowledge in nursing.

The results revealed that the development of organizing research-based learning in the health promotion course enhanced knowledge and research utilization skills.

Keywords : development of students, research-based learning, health promotion course, Srimahasarakham Nursing College

*Master of Nursing Science , Srimahasarakham Nursing College

**Master of Science , Srimahasarakham Nursing College

***Master of Education, Srimahasarakham Nursing College